

4,3 km - 1 uur 30
Genhoes

Natuurmonumenten

Kastelenroute Genhoes, Valkenburg

Begin je wandeling langs de fraaie en snelstromende rivier van Nederland: de Geul. Geniet van het open landschap aan de rand van Valkenburg en waan jezelf landheer, wanneer je de kastelen en de landerijen om je heen ziet liggen.

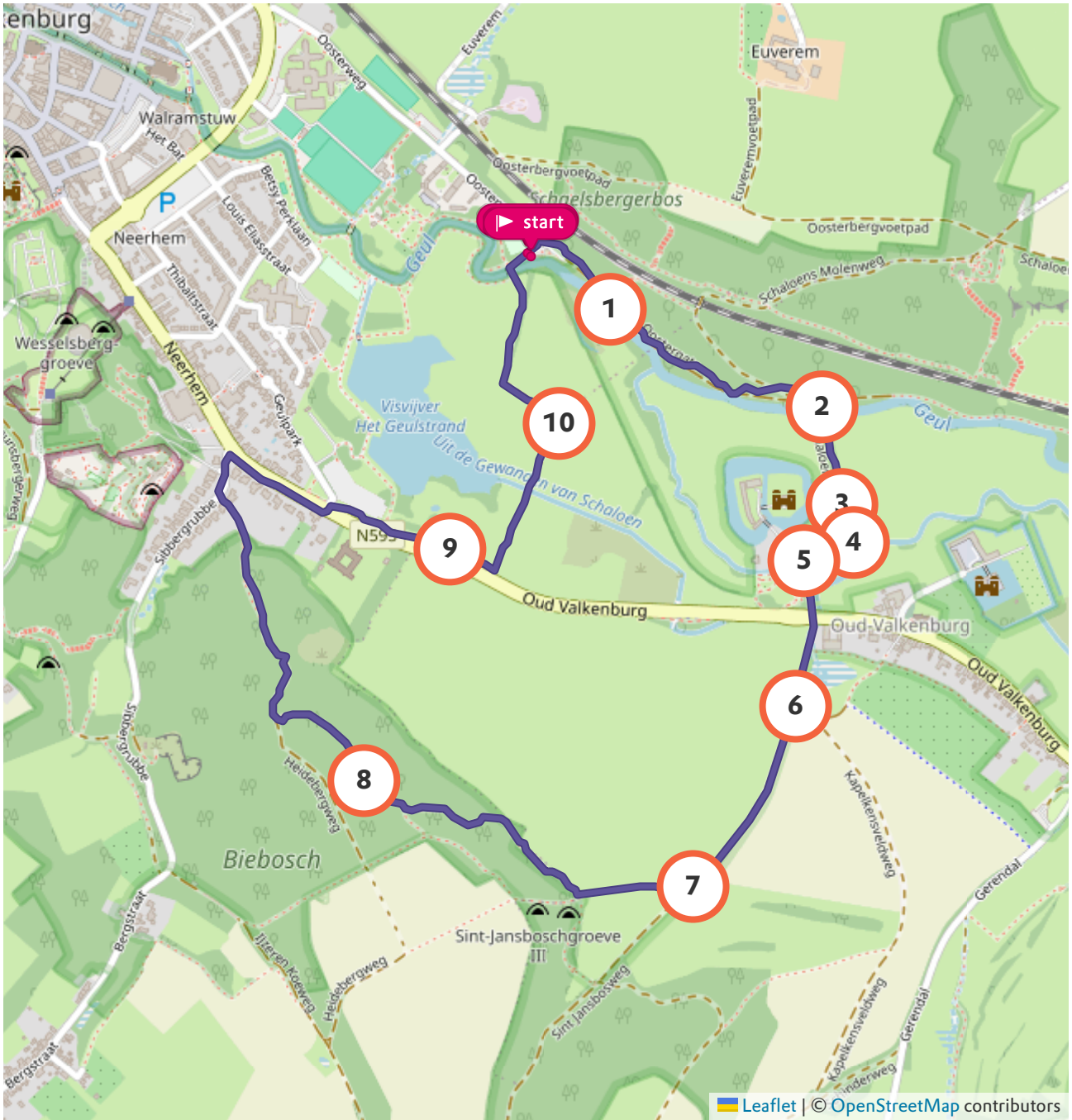
Deze wandelroute is aangegeven door gele, vierkante bordjes met een blauwe pijl erop. Volg de blauwe pijlen.

Waar kun je starten

Parkeerplaats voorbij Koetshoes

Oosterweg 42, 6301
PX Valkenburg a/d
Geul (LB)

1 Beversporen

Wanneer je dicht langs de Geul loop, kijk dan ook eens goed naar de overkant. Daar kun je knaagsporen van de bever ontdekken. Bevers zijn planteneters en ook de schors van een boom vinden ze lekker. De dieren knagen bomen ook voor hun beverdam of burcht. De ingang van een beverburcht bevindt zich onder water, zodat andere (land)dieren er niet bij kunnen komen. Een bever kan overigens ook een ondergronds hol maken.

Vrijdag visdag

Vooraf door toedoen van de mens was de bever in de 19de eeuw uitgestorven. Vooral de jacht was de grote boosdoener. Bevers werden bejaagd omdat de vacht belangrijk was, want er werden beverbonte jassen van gemaakt. Daarnaast werd het bevergeil, dit is een door de anaalklieren afgescheiden vloeistof, gebruikt in de geneesmiddelenindustrie of in de parfumerie. De bever gebruikte dit zogenaamde castoreum om zijn gebied af te bakenen. Ook zouden de bevers bedreigend zijn voor het landschap, zouden zij onder wegen graven. Tot slot: de bever was een gewild stuk voedsel. Vooral voor de katholieken, want die mochten op vrijdag enkel vis eten, maar de bever leeft per slot van rekening ook in het water!

2 De drie beeldjes

Bij dit kruispunt van wegen staat een zogenoemde Calvariegroep, bestaande uit 3 beelden. Het getal drie zou zomaar kunnen verwijzen naar de heilige drie-eenheid, vader, zoon en de heilige geest. Wie verbeelden de beelden? Je ziet een houten kruis met Christus op een hardstenen sokkel. Later is in het voetstuk een beeldje van de heilige Rochus toegevoegd. Dit beeld wordt geflankeerd door twee kapelletjes met beelden van Maria (links) en Johannes (rechts). Het kruisbeeld dateert uit ongeveer 1900 en heeft een klein zadeldak. De kapelletjes dateren volgens de inscripties uit 1739 en bestaan uit een hardstenen sokkel met bovenbouw. De beelden zijn een kopie uit 1973.

Legende van de beeldjes

Volgens de legende heeft de kasteelheer van Schaloen hier de kapelletjes laten plaatsen. Hij wilde met zijn paard de Geul oversteken, maar werd verhinderd door een boze geest. Op advies van de kluizenaar van de Schaelsberg liet de heer de beelden maken. De boze geest werd verdreven en daarna kon de kasteelheer ongehinderd de Geul oversteken. Achter de beeldengroep staan drie linden en zie je nog een oude mergelgroeve.

3 Duiker

Via de brug komen we op de fraaie beukenlaan, die bij kasteel Schaloen hoorde en nu onderdeel is van landgoed Genhoes. Aan het begin lopen we al snel over een duiker, die twee waterwegen met elkaar verbindt en voor een betere doorstroming zorgt. Je kunt hier even naar beneden lopen en een kijkje nemen.

Deze duiker is gemaakt van mergel en is aangelegd toen een oude zijtak van de Geul nog onder de beukenlaan doorliep. Eind 19e eeuw is de Geul recht getrokken en kwam deze Geul-arm te vervallen. De duiker is recent gerestaureerd. Omdat de oude beuken steeds zwaarder worden en de wortels tussen het mergel komen, is onderhoud van tijd tot tijd noodzakelijk.

4 Uitzicht op kasteel

Genhoes

In de bocht bij de beukenlaan kijk je naar je linkerkzijde uit op Kasteel Genhoes, waar dit gebied naar is vernoemd.

Genhoes betekent Het Huis. Het is een middeleeuws kasteel en vooral de vierkante toren valt op. Het kasteel dateert oorspronkelijk uit de 14e eeuw en is opgetrokken uit kalkzandsteen (mergel). De poort was de voormalige toegang tot de weilanden (Beemden). Het huidige uiterlijk is grotendeels resultaat van een restauratie uit 1893-1894, door P.J.H. Cuypers. Hij zorgde bijvoorbeeld voor de karakteristieke hoektoren en het kleine arkeltorentje.

5 Kasteel Schaloen

Het fraaie kasteel dat omgeven wordt door een brede slotgracht, staat hier al sinds de 14e eeuw. Toen was het een stuk kleiner en minder sprookjesachtig. Het was een echte 'vierkante' burcht die goed te verdedigen was. Over de weergangen, tussen de hoektorens, liepen soldaten wacht.

In de loop der eeuwen is er veel veranderd. De grootste veranderingen vonden plaats na een grote brand in 1575 toen bijna alles afbrandde. De herbouw duurde na die brand zo'n 80 jaar!

Oud-bewoner

Kasteel Schaloen en heel veel landerijen en andere gebouwen in de omgeving waren eeuwenlang in het bezit van de familie Hulsberg. Eén van de bewoners was Ridder Jan van Hulsberg (eind 14e eeuw), tevens schout van Klimmen. Een schout was vroeger als het ware burgemeester, hoofd van politie, rechter, notaris en vaak ook nog ontvanger van belastingen tegelijk.

Kasteeltuinen

Bij het kasteel liggen ook een molen en een mooie heemtuin, Kasteeltuin Oud-Valkenburg, die je kunt bezoeken. Daar is nog een stukje natuur en cultuur 'oet vreuger jaore' te bezichtigen, zoals de historische watermolen, uitgebreide kruidentuin, authentieke bakoven, moestuin en bijen. In de tuinen staan tal van planten die vroeger volop gebruikt werden, maar langzaam in vergetelheid zijn geraakt. Zoals cichorei, wouw, huttentut en meekrap.

6 Kapelletje

In Limburg vind je bij veel splitsingen en kruispunten van wegen een kleine kapel of altaar. Dit heeft een symbolische betekenis: zoals de reiziger moet kiezen langs welk pad hij zijn weg vervolgt, moet hij ook kiezen voor een al dan niet godvruchtig leven.

Deze kapel van mergelsteen is gebouwd in opdracht van de bewoners van kasteel Genhoes en werd ook wel Genhoeskapel genoemd. De officiële naam is Sint-Jansboskapel. De kapel heeft versieringen in neogotische stijl: twee pinakels op de hoeken en bloemmotieven in reliëf. Binnen is een kruis aangebracht met klaverbladvormige uiteinden, ook van mergel. Op het altaar staat een Mariabeeld. De kapel wordt onderhouden door de Stichting Sjaasberggank. Zij onderhouden onder andere ook het religieus monument De Kluis die ten noorden van het kasteel en het spoor ligt.

7 Kalkgrasland

Kalkgrasland in ontwikkeling

De route gaat zo meteen rechtsaf de helling op, over een kalkgrasland dat sinds 2024 in ontwikkeling is. Deze kalkgraslanden kwamen van oudsher veel voor in Zuid-Limburg, maar zijn zeldzaam geworden. Door de werkzaamheden is de kalkhoudende laag weer naar de oppervlakte gehaald. Op deze gronden groeien bijzondere plantensoorten, zoals duifkruid en kleine pimpernel. Deze planten trekken weer insecten aan en daar komen weer vogels en andere dieren op af. Zo zorgt Natuurmonumenten voor meer biodiversiteit in het landschap. Meer info hierover lees je op het info-paneeltje bij het hek.

Kijk bovenaan het kalkgrasland nog even om. Je hebt dan een mooi uitzicht op de Däölkesberg aan de andere kant van de Geul. Däölkes is Limburgs voor kauwtjes. Deze vogels nestelen graag in holen in deze kalkstenen berg. Ook de mens maakte ooit gebruik van de berg. Er zijn zelfs vuurstenen werktuigen uit de Nieuwe Steentijd gevonden!

8 Dood hout doet leven

Boswachters van Natuurmonumenten krijgen regelmatig de vraag waarom ze de rommel in het bos niet opruimen. Daar hebben de boswachters een goede reden voor, want al dat dode hout zit vol leven!

Veel insecten, zoals pissebedden en schimmels en paddenstoelen zijn afhankelijk van dit dode hout en spechten en vleermuizen vinden er ook een leefplek of voedsel. Kijk maar eens onder takken of onder de bast van een oude boomstam wat er voor leven te vinden is.

9 Dassen- en paddentunnel

We lopen langs de provinciale weg die door het dal loopt en daarmee voor dieren een gevaarlijke barrière vormt. Gelukkig heeft de wegbeheerder hier een tunnel gemaakt, waar o.a. dassen en padden doorheen kunnen. Dan hoeven er niet meer zoveel padden worden overgezet.

Paddentrek

In het vroege voorjaar gaan verschillende amfibieënsoorten zoals de pad vanuit hun winterverblijf op zoek naar water om zich voort te planten. Tijdens de paddentrek worden in heel Limburg worden in het voorjaar door diverse groepen meer dan 30.000 padden overgezet! Dit is maar een klein aantal van alle padden die dan aan hun trektocht beginnen. Ook tijdens andere momenten in het jaar kun je hier padden spotten.

Klooster Priorij Regina Pacis

Als je op deze locatie naar rechts kijkt, kun je het klooster Priorij Regina Pacis met naastgelegen boomgaard zien. De boomgaard is in 2024 gerealiseerd vanuit een Natuurkrachtproject. Naast dat de boomgaard een locatie is voor de gezusters om samen te werken met de omgeving, zorgen de fruitbomen, het kruidenrijke grasland met de swales (ondiepe gleuven) dat regenwater beter door de bodem wordt vastgehouden. Dit vermindert wateroverlast in natte tijden én droogte in droge tijden. Af en toe zie je hier een klein groepje koeien of schapen in de boomgaard grazen. Zij houden de structuur van het kruidenrijke grasland ruw, waardoor dit een aantrekkelijke leefomgeving biedt voor allerlei insecten en andere dieren.

10 Eindpunt of verder wandelen?

Eind in zicht

Vanaf dit punt wandel je naar het eindpunt. Volg het grindpad waarna je straks nog één keer de Geul oversteekt. Dan ben je weer bij het begin van de route. Vanaf hier kun je eventueel je wandeling verlengen, door ook nog de witte route (Wandelroute Schaelsberg) te volgen, langs o.a. De Kluis en de Daolkesberg. Ga dan bij het eindpunt van deze route linksaf richting kasteel Oost en volg de witte pijlen.

Indien je genoeg gewandeld hebt, is het goed vertoeven op het terras van Taverne 't Koetshoes dat op het eind van deze route aan je linkerzijde ligt.

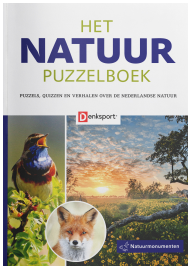
We hopen dat je een leerzame, maar vooral leuke en mooie wandeling door het Geuldal hebt gemaakt!

Word nu ook lid

Sluit je net als 968.000 anderen aan bij Natuurmonumenten. Je beschermt niet alleen de natuur in Nederland, maar je ontvangt ook een welkomstpakket en alle ledenvoordelen.

nm.nl/de-natuur-in/word-lid

Nieuw: Het Natuur Puzzelboek

Het Natuur Puzzelboek: een boek van 160 pagina's vol puzzels, verhalen en weetjes over de natuur in Nederland. Leuk om zelf mee aan de slag te gaan of om cadeau te geven. Je bestelt 'm op

nm.nl/puzzelboek